

Vergaderjaar 2025–2026

24 587

Justitiële Inrichtingen

Nr. 1122

BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 mei 2026

In deze jaarlijkse Kamerbrief gaan wij, mede namens de Minister van Asiel en Migratie, in op de werking van het PMJ-model en de ramingen tot en met 2031. Elk jaar stelt het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) in het kader van de begrotingsvoorbereiding de zogeheten PMJ-ramingen op die uit het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ) volgen. Onderdeel van de PMJ-ramingen zijn ook de capaciteitsramingen voor vreemdelingenbewaring (DJI). Deze capaciteitsraming heeft betrekking op de AenM-begroting.

Werking van het Prognosemodel Justitiële Ketens

Het PMJ raamt de ontwikkeling van de capaciteitsbehoefte in de strafrechtelijke, civielrechtelijke en bestuursrechtelijke keten. Ook kan met het PMJ inzichtelijk worden gemaakt wat de te verwachten gevolgen zijn van ontwikkelingen bij de ene ketenpartner voor de andere ketenpartners in de justitiële keten. De PMJ-ramingen worden opgesteld in aantallen producten, zoals aantallen rechtszaken, aantallen toevoegingen voor de rechtsbijstand en de behoefte aan (cel)capaciteit. Het PMJ is een ketenmodel op macroniveau, gebaseerd op een analyse van historische reeksen en exogene factoren.

Ontwikkelingen in de samenleving die geheel of grotendeels buiten de invloedssfeer van JenV liggen zijn het startpunt voor het PMJ. Dergelijke ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor het ontstaan van criminaliteit en rechtsproblemen en daarmee voor het beroep op de justitiële ketens. De ontwikkelingen kunnen grofweg in vier categorieën worden ingedeeld, namelijk demografische, economische, maatschappelijke en overige ontwikkelingen. Hierbij valt te denken aan de mogelijke gevolgen van ontwikkelingen in sociale cohesie, maatschappelijke ongelijkheid, botsing van culturen en welvaart. Zo worden de veranderende trends in de maatschappij in beeld gebracht en meegenomen in het PMJ-model. Het PMJ beschrijft de kwantitatieve verbanden tussen deze ontwikke-

lingen en de criminaliteit of het beroep op rechtshulp en rechtspraak. Ook brengt het PMJ de samenhang tussen de ontwikkelingen in criminaliteit en het beroep op rechtshulp en rechtspraak en de ontwikkelingen in de rest van de justitiële ketens in beeld.

De PMJ-ramingen bestaan uit twee delen. Het eerste deel betreft de capaciteitsbehoefte in de ketens bij ongewijzigd beleid, de zogeheten «beleidsneutrale raming», opgesteld door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) in samenwerking met de Raad voor de Rechtspraak (Rvdr). Dit gebeurt middels een econometrisch model, waarbij gebruik gemaakt wordt van gevonden statistische verbanden tussen de externe demografische, economische, maatschappelijke en overige ontwikkelingen vanuit data van onder andere het CPB en CBS en ontwikkelingen in de verschillende ketens. Het tweede deel van de PMJ-ramingen betreft de kwantitatieve effecten van nieuwe wet- en regelgeving evenals andere voorgestelde (beleids-) maatregelen die naar verwachting invloed hebben op de capaciteitsbehoefte. Dit gebeurt door alle ketenpartners in afstemming met elkaar en ten dele met het WODC. Het gaat om zaken die invloed hebben op de capaciteit, oftewel die zorgen dat de behoefte aan een product meer of minder wordt (de kwantiteit). Als beleidsaanpassingen invloed hebben op de capaciteitsbehoefte worden de PMJ-ramingen bijgesteld.

Uitkomsten PMJ-ramingen tot en met 2031

De geraamde capaciteitsbehoeftes in de drie ketens zijn als bijlagen bij deze brief gevoegd. In bijlage 1 zijn de PMJ-capaciteitsramingen tot en met 2031 opgenomen. Het cahier van het WODC en de Rvdr met hierin de beleidsneutrale ramingen vindt u in bijlage 2. Het cahier is ook op de website van het WODC gepubliceerd.¹ Ten opzichte van de PMJ-ramingen van vorig jaar zijn er in de beleidsneutrale ramingen drie reeksen toegevoegd voor Slachtofferhulp Nederland (SHN): «Informereren via offline kanalen; chats» (deze reeks is opgenomen in de bestaande reeks «Informatie en advies (offline)»), «Informereren via online kanalen: community» en «Informereren via online kanalen: video's» (de laatste twee reeksen zijn toegevoegd aan de bestaande reeks «Online dienstverlening»). Daarnaast is de wijziging van de voorwaardelijke invrijheidsstelling (vi-regeling) verwerkt in de beleidsneutrale ramingen.

Beleidsneutrale ramingen

Opsporing, vervolging en berechting van misdrijven

Het aantal geregistreerde misdrijven neemt naar verwachting toe met 0,9% per jaar in de periode 2025–2031. Aangezien de bevolking in dezelfde periode naar verwachting groeit met 0,4%, zal de geregistreerde criminaliteit per hoofd van de bevolking naar verwachting stijgen met 0,5%. Het aantal geregistreerde verdachten stijgt met minder dan 1% per jaar in deze periode. Het aantal ondervonden delicten door slachtoffers neemt naar verwachting toe met gemiddeld 3% per jaar in de periode 2025–2031. De instroom van rechtbankzaken bij het Openbaar Ministerie (OM) neemt naar verwachting met minder dan 1% per jaar toe in de periode 2025–2031. Het verwachte aantal beslissingen (incl. dagvaardingen) van het OM zal ook met minder dan 1% per jaar toenemen. Het aantal schuldigverklaringen van de zittende magistratuur (ZM) zal naar schatting gelijk blijven in deze periode. Voor verdachten zal het aantal reguliere straftoevoegingen naar verwachting met minder dan 1% per jaar

¹ Cahier WODC: <https://www.wodc.nl/onderzoek-in-uitvoering/statistiek-en-monitoring/prognose-justitiële-ketens>

toenemen in de periode 2025–2031. Het verwachte aantal ambtshalve straf toevoegingen zal ongeveer gelijk blijven.

Tenuitvoerlegging

De capaciteitsbehoefte van het gevangeniswezen neemt volgens de raming van het model toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2025–2031 omdat verwacht wordt dat zowel het aantal verdachten in voorlopige hechtenis als de gemiddelde duur van de voorlopige hechtenis zullen toenemen. Ook wordt verwacht dat het aantal opgelegde vrijheidsstraffen zal stijgen, maar dat de gemiddelde duur van de opgelegde vrijheidsstraffen zal dalen. Omdat de verwachte toename in het aantal groter is dan de verwachte afname van de gemiddelde duur, zullen opgelegde vrijheidsstraffen naar verwachting een opwaarts effect hebben op de capaciteitsbehoefte van het gevangeniswezen. De capaciteitsbehoefte van de forensisch psychiatrische centra (FPC's) stijgt naar verwachting met 2% per jaar omdat de verwachte instroom en bezetting van ter beschikking gestelden zullen toenemen. De capaciteitsbehoefte vreemdelingenbewaring zal naar schatting nagenoeg gelijk blijven in de periode 2025–2031.

Jeugd

Het aantal Halt-verwijzingen blijft in deze beleidsneutrale raming naar verwachting gelijk in de periode 2025–2031. De capaciteitsbehoefte van de justitiële jeugdinrichtingen neemt naar verwachting toe met ruim 1% per jaar omdat verwacht wordt dat zowel het aantal maatregelen tot plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel), het aantal jeugddetenties en het aantal minderjarige verdachten in voorlopige hechtenis zullen toenemen. De verwachte gemiddelde duur van jeugddetenties en de verwachte gemiddelde duur van de voorlopige hechtenis blijven vrijwel gelijk in de periode 2025–2031.

Civiele en bestuursrechtspraak

De instroom van dagvaardingen bij de sector civiel van de rechtbanken neemt naar schatting toe met ruim 1% per jaar in de periode 2025–2031. De instroom van verzoekschriften in handelszaken zal naar verwachting met ongeveer 2% per jaar toenemen, terwijl voor familiezaken een stijging van gemiddeld 1% per jaar wordt verwacht. De instroom van dagvaardingen bij de sector kanton van de rechtbanken zal naar verwachting toenemen met minder dan 2% per jaar terwijl de instroom van verzoekschriften bij de sector kanton zal toenemen met minder dan 1% per jaar. De instroom van voorlopige voorzieningen zal afnemen met minder dan 2% per jaar. De instroom van belastingzaken in eerste aanleg neemt naar verwachting toe met gemiddeld 2% per jaar in de periode 2025–2031. De verwachte instroom van overige bestuurszaken zal toenemen met gemiddeld 1% per jaar. Zowel het aantal civiele toevoegingen (excl. asiel- en vreemdelingenzaken, incl. mediation en ambtshalve Wvvgz/Wzd) als het aantal bestuursrechtelijke toevoegingen (incl. ambtshalve vreemdelingenbewaring, mediation en vreemdelingenzaken) blijven naar verwachting nagenoeg gelijk in de periode 2025–2031.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
K.T. van Bruggen